

Amb el cap clar

Dilluns surt al mercat la biografia 'Amb vidres a la sang' (Proa), en què Ignasi Pujades ofereix una intensa i extensa mirada sobre la relació del poeta amb l'esclerosi múltiple

MIQUEL MARTÍ I POL, AMB VIDRES A LA SANG
Ignasi Pujades

Editorial: Proa
Barcelona, 2013
Pàgines: 456
Preu: 23,90 euros

Us oferim dues cartes com a tast d'aquesta magnífica biografia. La primera, enviada per Teresa Pàmies a Miquel Martí Pol, una lloança després de llegir *Quadern de vacances*. La segona, molt punyent, enviada pel poeta a Soledat Vilamala, la seva fisioterapeuta.

Agraïda, admirada i commoguda

Un d'aquests lectors era l'escriptora i militant del PSUC Teresa Pàmies. Acabava de llegir *Quadern de vacances* i n'havia quedat profundament colpida. Immediatament li escrivia una carta a mà, amb lletres grosses i segures, molt viva i espontània, plena de sensibles percepcions.

Benvolgut Miquel:

Acabo de llegir *Quadern de vacances* i en trec tanta força que em vessa. Després de llegir les teves *Metamorfosis* i, sobretot, *D'aquesta mort*, hom ja no pot tenir basarda de res.

"D'aquesta mort que visc..." Recordo que estaves fent aquest poema quan vaig visitar-te. Em va impressionar. Ara, llegir i rellegir i tornar a llegir el poema sencer és un goig tan gran que no sé explicar-lo.

Has reeixit una obra d'art, Miquel, i has vençut, definitivament, a la descarnada. Jo et lleigeixo "assossegadament, amb el mateix posat tranquil" que tu has pres en escriure'l. I s'ha produït el que tu buscaves: participar d'aquesta mort que vius. I estic contenta.

En *Si parlo de la mort* hi sintetitzes tantes veritats que a molts farsants se'ls hi farà insuportable. "No es pot demanar més honradesa", dius, i jo afegeixo: no es pot anar més al fons de l'home, "mesura de totes les coses".

Miquel: cada un dels teus versos d'aquest llibret és una meravella. Em semblen els més universals dels teus versos; els sento en tots els idiomes, rebotant en el cor de tota la gent, ajudant-nos a plantar cara a la mort com ho fas tu, poeta, volgut poeta nostre.

Amb "aquesta mort que vius" ens dones vida.

T'abraça, agraïda, admirada i commoguda, Teresa Pàmies

Aquesta carta va trigar uns dies a arribar a mans del poeta. L'hi va donar Jordi Sarrate en una reunió de preparació de la nova revista de poesia que volien crear a Vic: *Reduccions*, i que havia de sortir el proper mes de gener. En llegir-la, Martí i Pol va quedar tot confós:

Ara que l'he llegit, m'han pujat els colors a la cara. No sé pas què dir-te fora de gràcies. Si els elogis que fas del meu llibre, me'ls fes una altra persona, assajaria de sortir-me'n amb un compliment: amb tu, no s'hi val. Tot i que ens hem vist només una vegada, ens coneixem massa per prendre'ns les coses amb el to displicent i cerimoniós de certa gent. Tu saps que els meus versos, bons o dolents, són de veritat, i jo sé que tu no m'hauries dit el que m'has dit si no n'haguessis sentit una autèntica necessitat. És una sort, això, que mai no em cansaré de celebrar.

Sincera i lúcida autoanàlisi

Aprofitant l'època d'estiu, que habitualment a Roda era molt calorosa, la seva fisioterapeuta, Soledat Vilamala, va convidar en Miquel i la seva família a passar un cap de setmana a Vilanova de Sau o a Camprodon, on ella i el seu marit, el pintor Fidel Bofill, tenien casa. La llarga amistat amb el pintor havia fet que en Miquel, l'any anterior, el setembre de 1973, li escrivís un poema, fortament descriptiu i alhora simbòlic, *Colors*, per al catàleg d'una exposició [...]. Tanmateix, tot i ser bons amics i, per tant, tenir la possibilitat de passar un cap de setmana en un ambient diferent i extraordinàriament favorable, en Miquel va decidir de no anar-hi, per raons molt íntimes, que autoanalitzava i descrivia amb una precisió i una sinceritat extremes a la carta que adreçava a l'amfitriona per explicar el perquè del seu refús. Una autoanàlisi que revelava la profunda ferida que en Miquel tenia oberta al seu interior.

Benvolguda Sol:

Potser l'haurà sorpresa això que dic de "passar dignament" un cap de setmana amb vostès. Provaré d'explicar-me. Miri, vostè està al corrent de totes les meves limitacions, no solament perquè té ocasió de constatar-les tres cops cada setmana, sinó perquè els seus coneixements de la matèria li són una infal·lible orientació. Ara bé, hi ha aspectes i, sobretot, matisos, que de tan personals és molt comprensible que no tingui massa en compte. Si en aquests moments les meves dificultats majors fossin únicament la lentitud, la poca capacitat per caminar i la manca d'equilibri, pot estar ben segura que ahir quan ens va convidar li hauriem dit immediatament que sí. Al capdavant passar uns dies a Vilanova o a Camprodon no exigeix pas haver de fer hores de camí, i si jo un cop assegut en una cadira fos *un home com un altre*, tots aquests inconvenients perdrien tota, o gairebé tota la importància que tenen. El mal és, però, que les coses no s'acaben en això que li he dit, sinó que van acompanyades de tot d'altres problemes que són els que de fet expliquen el meu enclaustrament. Clar i net: al que jo no em sé ni em vull resignar és a *representar públicament el paper que no sé qui m'ha donat en aquesta part de la comèdia de viure*. No puc ni vull anar pel món amb la boca badada i els ulls esbatanats com un estúpid, ni exposar-me a veure com em cau la saliva així que perdo un moment el control dels reflexos, ni trobar-me que al moment menys pensat, a mig menjar, m'ennuego i em cau de la boca el que menjo o el

que bec, ni, sobretot, quedar bocabadat i incapaç de dir una sola paraula per més que sàpiga exactament què vull dir; en una paraula: *no puc ni vull fer el paper de cretí públicament i amb el cap clar*. Estic segur que tant vostè com en Fidel m'entendran i em perdonaran. Es tracta, evidentment, d'un problema d'orgull, i no em sap gens de greu de confessar-ho. No es pensi pas que tingui el temor que vostè o en Fidel m'ho recriminin; de cap manera! El problema és de mi amb mi mateix. Miri, temps enrere es va suïcidat un novel·lista francès (no tingui por que jo no penso fer-ho). Era un home gran que no tenia família. Se li va declarar un càncer a la boca. El mal l'hauria mort, però a llarg terme. El que era inevitable, però, era la deformació que provocaria el tumor. L'home —un enamorat de la bellesa— no ho va voler suportar i en un escrit va declarar força explícitament que es matava per no haver-se d'enfrontar cada dia davant el mirall amb la imatge deforme de si mateix. Recordo que els sectors benpensants del nostre país van criticar la seva decisió; jo, modèstia a part, em sembla que la vaig entendre i, en certa manera, la vaig inclús compartir. Li he explicat això per reforçar la idea que el problema amb el qual jo m'enfronto és, sobretot, de mi amb mi mateix no de mi amb els altres i menys encara amb vostè i en Fidel. [...] Una

sola cosa em faria canviar d'actitud, i seria que el metge m'ordenés de sortir. Resulta, però, que *mai* no ho ha fet, tot i que n'hem parlat moltes vegades i fins i tot jo m'he ofert a anar a veure un psiquiatre per si la meua actitud era anormal. El Dr. Barraquer sempre ha estat molt clar: tant és que faci com que deixi de fer, que surti com que no es mogui, que el mal seguirà fent el seu curs. [...] I jo, sense cap ganes de suïcidat-me, em nego a passejar pel món una imatge de mi mateix que em desplaui...

Ja ho sap, doncs, i espero que em comprendrà, com estic segur que comprèn que quan de sobte em poso a riure d'una manera estúpida i incontenible, per dins no ric ni poc ni gens, al contrari! Em sap greu de debò aquesta situació i no es pensi pas que estigui segur d'haver escollit el camí adequat. Del que sí n'estic de segur, tanmateix, és d'haver escollit el que més lliga amb la meua manera d'ésser, i del que també estic segur és que a hores d'ara ja és irreversible, a menys que la malaltia fes un canvi espectacular.

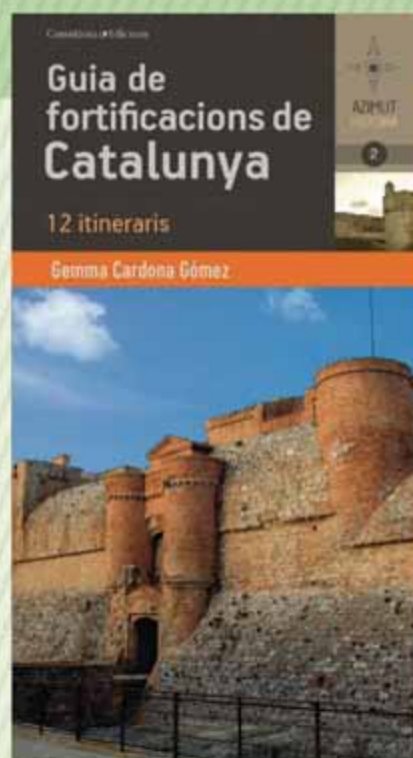
Perdonin-me, doncs, vostè i en Fidel, que no accepti el seu convit. I no em planyin massa tampoc. A casa m'hi trobo molt bé i enyoro ben poca cosa. Si per cas seria el poder passar uns dies entre amics... però això m'està vedat. Qui sap! Potser d'aquesta manera guanyo el cel. [...] Cordialment. *

Teresa Pàmies i Miquel Martí i Pol en un moment afectuós el 2001, en l'acte en què ella va rebre el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes al Palau de la Música
JORDI GARCIA

¡EN CRISTIANO!
POLICIA I GUÀRDIA CIVIL
CONTRA LA LLENGUA CATALANA
Ignasi Bea Seguí

«La pregunta és: com ha sobreviscut la llengua catalana? No és una pregunta banal: els embats, la repressió, l'ús de la força, l'empresonament o la tortura dels parlants, etc. fan que sigui un miracle que la llengua encara sigui viva.» Del pròleg d'Isabel-Clara Simó

GUIA DE FORTIFICACIONS DE CATALUNYA
12 ITINERARIS
Gemma Cardona Gómez

Les fortificacions imprescindibles de Catalunya. Des de la prehistòria fins a l'època contemporània, aquesta guia facilita la visita i la comprensió de les restes patrimonials, recomanant-ne els punts clau i proporcionant informació pràctica per accedir-hi.

NOVETATS EDITORIALS